

Rattenactie Zuid-Beveland

1969

In het najaar van 1968 werd op initiatief van de dijkgraaf van het waterschap „De Brede Watering” van Zuid-Beveland, de heer P. J. J. Dekker te Wemeldinge, een comité gevormd teneinde een actie voor de rattenbestrijding op Zuid-Beveland, zo mogelijk in het begin van het jaar 1969, op gang te brengen.

Op 9 december 1968 werd door het aldus gevormde initiatiefcomité, bestaande uit de heren Mr. F. G. A. Huber, voorzitter van de Vereniging van Burgemeesters en Secretarissen in Zuid- en Noord-Beveland, Dr. Ir. C. W. C. van Beekom, Hoofdingenieur-Directeur van de Provinciale Directie voor de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst in Zeeland, F. de Groene namens de Z.L.M., C.B.T.B. en N.C.B. en de dijkgraaf van het waterschap, een vergadering belegd, waarin de heer Ir. Ophof, Inspecteur van de Volksgezondheid in algemene dienst te Wageningen, een inleiding hield over de noodzakelijke verdeling van de bruine rat. Naar aanleiding van de in de maand november door de gemeentebesturen, de landbouworganisaties en het waterschap verzamelde gegevens omtrent de aanwezige rattenpopulaties op Zuid-Beveland, bleek alle twijfel over de noodzaak van een breed opgezette bestrijdingsactie geheel te zijn weggenomen.

Voorgesteld werd om de kosten, die een dergelijke actie met zich mee brengt, als volgt te verdelen:

A. Aankoop lokaas:

1. de kosten voor het lokaas, gelegd binnen de bebouwde kommen van de gemeenten, rondom buurtschappen en op de vuilnisstortplaatsen, voor rekening van de gemeenten;
2. de kosten voor het lokaas, gelegd in het vrije veld, voor rekening van het waterschap.

B. Kosten voor het uitleggen en de nacontroles:

1. binnen de bebouwde kommen, rondom buurtschappen en op de vuilnisstortplaatsen voor rekening van de gemeenten, een en ander te verzorgen door het gemeentepersoneel. Indien hiervoor te weinig mankracht aanwezig zou zijn kon een beroep worden gedaan op de kantonniërs van het waterschap, die door het waterschap zonder betaling beschikbaar zouden worden gesteld;
2. buiten de bebouwde kommen en buurtschappen zou de uitleg en de nacontrole geschieden door de ingelanden, georganiseerd door de verschillende landbouworganisaties, alsmede met behulp van de kantonniërs van het waterschap.

In deze vergadering werd tevens besloten een werkgroep te formeren die met de uitvoering van de actie zou worden belast en de te verrichten werkzaamheden diende te coördineren. De werkgroep kon wat betreft de technische leiding rekenen op de hulp van een viertal ambtenaren van de Afdeling Bestrijding van Ongedierte te Wageningen.

Deze werkgroep werd samengesteld als volgt:

F. de Groene, voorzitter;
M. H. v. d. Linde, districts-technisch ambtenaar van het waterschap „De Brede Watering” van Zuid-Beveland, secretaris;
als vertegenwoordigers van de gemeenten op Zuid-Beveland:
D. L. Huissoon te Kruiningen, J. Coppoolse te Heinkenszand en D. Takema te Goes;
als vertegenwoordigers van het waterschap:
de gezwoeren I. J. Smallegange en B. M. v. Nieuwenhuijze, respectievelijk te Krab-
bendijke en Kloetinge;
als vertegenwoordigers van de landbouworganisaties:
K. Dees te Biezelinge, J. Boonman te Wolphaartsdijk en W. de Jager te Wilhelmina-
dorp;
als vertegenwoordiger van de N.F.O.:
P. v. 't Westeinde te 's-Heer Arendskerke;
als vertegenwoordigers van de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst:
J. C. v. Bergeijk te Goes en D. de Pundert te Ovezande.

In de eerste vergadering van de hiervoren genoemde werkgroep op 16 december 1968, waarbij tevens Ir. Ophof uit Wageningen aanwezig was, bevestigd om de noodzakelijke technische adviezen te geven, werden de volgende besluiten genomen:

1. Hoedanigheid van het lokaas

De vergadering was eenstemmig van oordeel dat voor het lokaas goedgekeurde zaai-
haver zou moeten worden gebruikt, teneinde verspreiding van wilde haver te voorkomen.

Bereiding van het lokaas

Uitleg van het lokaas

De kosten voor een dergelijk lokaas zouden ongetwijfeld hoger liggen dan voor
voerhaver, doch risico mocht hier niet worden genomen. Voor het te gebruiken lokaas
binnen de bebouwde kommen werd besloten voerhaver te nemen.

2. Aankoop van het lokaas

Op advies van Ir. Ophof werd besloten prijsopgave te vragen voor gereedgemaakt
lokaas in grootverpakking, daar het lokaas in kleinverpakking (zakjes van ca. 100 gram)
te hoge financiële lasten met zich mee zou brengen.

Uitnodigingen tot prijsopgaven werden verzonden aan:

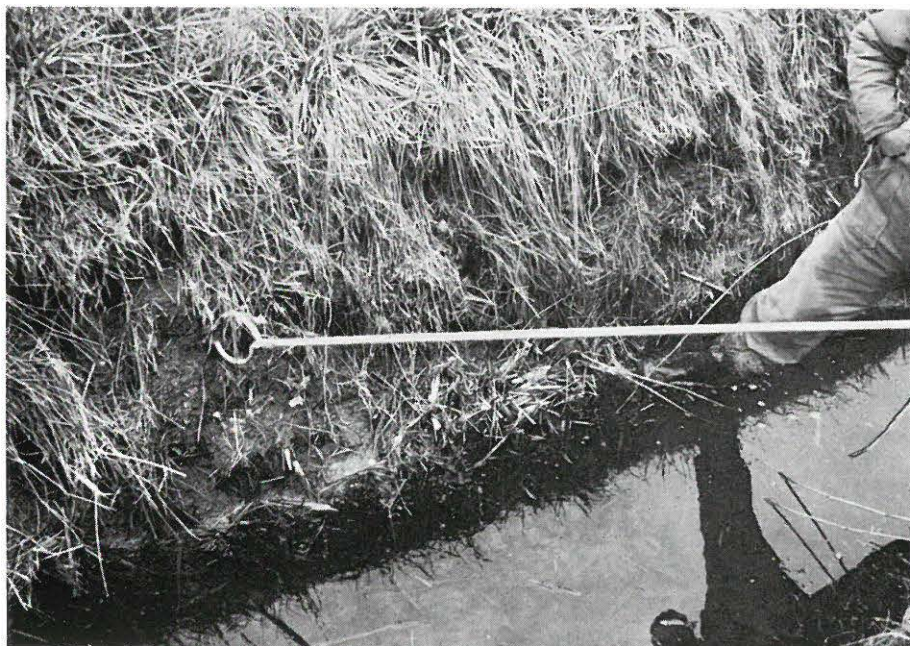
- a. Centrale Handelsvereniging te 's-Heerenhoek;
- b. Stichting voor Nederlandse Zelfstandige Handel, p/a D. J. v. d. Have te Kapelle;
- c. Coöperatieve Zeeuwse Aan- en Verkoopvereniging te Wemeldinge.

Prijzen moesten worden ingediend voor de levering van 40 ton goedgekeurde zaai-
haver en 10 ton voerhaver, vermengd met 1% goede slaolie als hechtmiddel en cu-
marine, P.D. goedgekeurd tot een hoeveelheid van 1 kg op 19 kg lokmiddel.

3. Het gereedmaken van de kleinverpakking

Door het gemeentepersoneel, het waterschapspersoneel en de ingelanden zou het
aangekochte lokmiddel in grootverpakking in nog te formeren pakstations worden
overgepakt in zakjes van ca. 100 gram. Uit de inschrijvingen voor de levering van het
lokaas bleek, dat door de Coöperatieve Zeeuwse Aan- en Verkoopvereniging het voor-
deligste kon worden geleverd. De levering werd aan deze coöperatie gegund en verzocht
werd om met spoed het lokaas aan te maken.

Voor het gereedmaken van de kleinverpakking werden vier pakstations in gereed-
heid gebracht, n.l. in de Wilhelminapolder, in Kruiningen, in Oudelande en in 's-Hee-
renhoek. Ter realisering van een en ander werd het waterschapsgebied verdeeld in

Uitleg van het lokaas (detail)

26 afzonderlijke districten. In elk dezer gebieden werd de gehele bestrijding, w.o. de verpakking, geregeld door een daartoe aangewezen contactman.

In de maanden januari en februari werd over geheel Zuid-Beveland met inbegrip van de bebouwde kommen en buurtschappen de bestrijding ter hand genomen. Het lokaas werd uitgelegd en enkele malen gecontroleerd met medewerking van de Afdeling Bestrijding van Ongedierte te Wageningen.

Na afloop van de actie, waaraan door pers en televisie de nodige aandacht werd besteed, kon de conclusie worden getrokken dat over het algemeen gezien de actie geslaagd mocht worden genoemd. Na de eindcontrole, verricht door de Afdeling Bestrijding van Ongedierte, bleek dat op enkele plaatsen de rattenkolonies nog niet geheel waren uitgeroeid; met name was dit het geval op diverse vuilnisstortplaatsen en in boomgaarden.

Het zal noodzakelijk zijn een permanente dienst in het leven te roepen die de bestrijding van de bruine rat regelmatig zal kunnen bijhouden, aangezien anders moet worden gevreesd dat het resultaat van de uitgevoerde actie na verloop van tijd nihil zal zijn.

Resultaat

In de op 13 maart 1969 in Goes gehouden vergadering van het initiatiefcomité werd door de heer P. J. J. Dekker, dijkgraaf van het Waterschap „De Brede Watering” meegegeeld, dat de actie over het algemeen als volkomen geslaagd mag worden beschouwd. Bij het schrooien van de kanten der waterlopen zijn zeer veel dode ratten gevonden.

De kosten van de campagne (aankoop vergiftigd lokaas, verpakking enz.) bedroegen f 52.187.59.

Oost Zuid-Beveland

Wemeldinge, Yerseke en Kapelle waren moeilijke gebieden. Er mag gezegd worden dat de actie voor 90% geslaagd is. In vermelde gebieden wordt nu nog veel aan de nazorg gedaan.

West Zuid-Beveland (zuid)

Met name in Coudorpe bleken veel ratten te zijn. Men is daar over de opruiming zeer tevreden, evenals in het overige gebied. Meldingen over haarden komen niet meer binnen. De totale indruk is goed, maar nazorg is onontbeerlijk.

West Zuid-Beveland (noord)

Oud-Sabbinge en Wolfaartsdijk waren de moeilijke punten. Men is hier werkelijk zeer intensief te werk gegaan. De indruk van de resultaten van de actie is goed tot zeer goed, al zijn de laatste ratten niet weg. Ook hier worden bij het slootschonen veel dode exemplaren gevonden, dus in de hollen. Ratten blijken voederbieten lekkerder te vinden dan haver met cumarine. Bij de voederbietenkuilen werden de pakjes niet aangeraakt en de levende ratten kwamen uit de kuil tijdens het voorseizoen. De tevredenheid blijkt uit een antwoord: „Nu hoef ik geen ½ ha met erwten meer over te zaaien. Het is een opluchting”.

In de Wilhelminapolder is een 50-tal voederkisten geplaatst; per kist 3 zakjes. Gedeeltelijk werden de zakjes weggehaald door de ratten. De laatsten zijn dus nog niet geheel verdwenen.

De gemeenten

In de buitengemeenten ziet men de actie als een succes. Er is vrijwel overal 3 x rondgegaan. Nu wordt de nodige nazorg besteed aan de vuilnisbelten. In de gemeenten komen geen haarden meer voor.

Voor nazorg aan vuilnisbelten wordt momenteel in Ovezande gebruik gemaakt van visafval.

In Goes maakt het geheel een gunstige indruk, doch hoewel men veel dode ratten heeft gevonden, is in de haardgebieden, als vuilnisbelt en haventerrein, het ongedierte nog niet volledig opgeruimd.

Het Waterschap

Gesteld mag worden, dat 80—90% van de ratten opgeruimd werd, doch tevens dat aan de nazorg blijvende aandacht zal moeten worden besteed.

Goes, maart 1969

M. H. v. d. Linde,
techn. ambt. Waterschap
„De Brede Watering”

(De foto's in dit artikel zijn van het Zeeuws Land- en tuinbouwblad, Goes).